

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽUVININKYSTĖS ĮSTATYMO
NR. VIII-1756 3 IR 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIVP-1596**

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. gruodžio 3 d. posėdžio protokolą Nr. SPP-5, Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutaria:

Nepritarti Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 3 ir 23 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1596 (toliau – Įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1. Įstatymo projektas neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnyje nustatyto teisėkūros tikslingumo principo, reiškiančio, kad teisės akto projektas turi būti rengiamas ir priimamas tik tuo atveju, kai siekiamų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis. Įstatymo projektu siūlomi Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo 3 ir 23 straipsnių pakeitimai nesudarys sąlygų racionaliau vykdyti žuvivaisą valstybiniuose vandens telkiniuose visuose jos etapuose – nuo Žuvivaisos valstybiniuose vandens telkiniuose programos (toliau – Programa) patvirtinimo iki įgyvendinimo (žuvų įveisimo), kadangi ir Programai parengti, ir žuvims įveisti būtų reikalingi tokios pat apimties materialiniai, finansiniai ir žmogiškieji ištekliai, kokie yra būtini esant funkcijų pasiskirstymui pagal šiuo metu galiojančias Žuvininkystės įstatymo 3 ir 23 straipsnių nuostatas. Taip pat siūlomi pakeitimai nesudarytų sąlygų efektyviau naudoti valstybės biudžeto lėšų, nes perkėlus vienos institucijos funkcijas kitai jų vykdymui užtikrinti būtinos lėšos nesumažėtų, o tik būtų perkeltos.

2. Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. XV-54 „Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, su žuvivaisa susijusių funkcijų perdavimas Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai nenumatytas ir nėra prielaidų manyti, kad toks funkcijų perskirstymas padidintų žuvininkystės sektoriaus tvarumą ir konkurencingumą, kurių siekiama šios Vyriausybės programoje.

3. Įstatymo projekto 1 straipsniu keičiama Žuvininkystės įstatymo 3 straipsnio 1 dalis: siūloma atsisakyti nuostatos, kad Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija ir Aplinkos ministerija

formuoja vidaus vandenų žuvų išteklių išsaugojimo ir atkūrimo politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja (prižiūri) jos įgyvendinimą, paliekant šias funkcijas vykdyti tik Aplinkos ministerijai.

Žuvininkystės įstatymo 4 straipsnyje nustatyta, kad žuvininkystės produktų gamyba priskiriama prie žemės ūkio veiklos. Lietuvos Respublikoje, kaip ir daugumoje kitų Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybių narių, už ES bendrosios žuvininkystės politikos (toliau – BŽP) įgyvendinimo organizavimą, koordinavimą ir kontrolę yra atsakinga Žemės ūkio ministerija. BŽP apima žuvų išteklių atkūrimo klausimus kaip dalį platesnių tikslų – tvariai valdyti žuvininkystę, apsaugoti jūrų ekosistemas ir užtikrinti ilgalaikį žvejybos verslo gyvybingumą ES vandenyse. Vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 3 straipsniu, BŽP priklauso ES išimtinai kompetencijai, todėl tik ES turi teisę leisti privalomus vykdyti teisės aktus šioje srityje. BŽP daugiausia dėmesio skiria jūrų biologinių išteklių apsaugai, tačiau žuvų išteklių atkūrimas, ypač tų žuvų rūšių, kurios dalį gyvenimo praleidžia jūroje (aštriašnipiai eršketai, lašišos, šlakiai, unguriai), glaudžiai susijęs su šiuo apsaugos tikslu. Finansinė parama žuvų išteklių atkūrimo veiksams teikiama per specialiuosius ES žuvininkystės fondus (šiuo metu – per Europos jūrų reikalų, žuvininkystės ir akvakultūros fondą (EJŽAF)).

Visi ES teisės aktai, reglamentuojantys žuvininkystę, tvirtinami Žemės ūkio ir žuvininkystės taryboje, kurioje Lietuvai (kaip ir kitose ES valstybėse narėse) atstovauja Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras. Lietuvos pozicijas parengia ir visose ES darbo grupėse ir komitetuose, kuriuose svarstomi ir tobulinami ES teisės aktų žuvininkystės (taip pat ir žvejybos kontrolės jūrų vandenyse) srityje projektai, pristato Žemės ūkio ministerijos ir (ar) jai pavaldžių įstaigų atstovai.

Vienas iš pagrindinių BŽP prioritetų šiuo metu yra europinių ungurių išteklių atkūrimas. Pagrindinis ES reglamentas – 2007 m. rugsėjo 18 d. Tarybos reglamentas [\(EB\) Nr. 1100/2007](#), nustatantis priemonės europinių ungurių ištekliams atkurti. ES teisiniu pagrindu yra priimtas Europinių ungurių išteklių valdymo Lietuvoje planas, patvirtintas Europos Komisijos 2009 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. K(2009)10244, kuriuo vadovaujantis atitinkamo laikotarpio ES žuvininkystės fondų lėšomis Žemės ūkio ministerijos įgaliota institucija – Žuvininkystės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – Žuvininkystės tarnyba) įgyvendina europinių ungurių išteklių atkūrimo priemones, o tai yra vienas iš svarbių sėkmingo BŽP įgyvendinimo Lietuvoje pavyzdžių. Žemės ūkio ministerija yra atsakinga už europinių ungurių išteklių atkūrimą Europos Komisijai ir kitoms ES institucijoms, kurios nuolat stebi ir teigiamai vertina Lietuvos veiklą šioje srityje. Europinių ungurių išteklių atkūrimo veikla yra sudėtingas, ilgalaikis ir daug mokslinių ir techninių kompetencijų reikalaujantis procesas. Įstatymo projekto nuostatų įgyvendinimas ir institucinis keitimas turėtų didelių neigiamų pasekmių riziką dėl šiuo metu gerai veikiančios žuvų

išteklių atkūrimo sistemos suskaidymo ir sutrikdymo, kvalifikuotų specialistų netekties, žuvų išteklių atkūrimo procesų pertraukų.

4. Žemės ūkio ministerijos įgaliotos institucijos – Žuvininkystės tarnybos vykdomos žuvivaisos funkcijos yra susijusios su BŽP įgyvendinimu žuvų išteklių išsaugojimo, atkūrimo ir gausinimo srityse ir apima ne tik vidaus vandenyse, bet ypač jūroje dalį gyvenimo praleidžiančių, migruojančių saugomų ir vertingų žuvų rūšių išteklių išsaugojimo, atkūrimo ir gausinimo valstybiniuose vandens telkiniuose planavimą ir planų įgyvendinimą. Šiuo metu saugomų ir vertingų žuvų rūšių veisimas, auginimas, jų įveisimas į valstybinius vandens telkinius vykdomas pagal Žemės ūkio ministerijos vadovaujantis mokslininkų pateiktomis rekomendacijomis atliktus žuvų įveisimo darbus ankstesniais metais bei atsižvelgiant į turimus naujausius duomenis apie žuvų išteklių būklę vidaus vandens telkiniuose, parengtus, su Aplinkos ministerija suderintus ir žemės ūkio ministro patvirtintus planus.

5. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte teigiama, kad Žemės ūkio ministerijai nėra svarbu, jog Lietuvoje išauginama nepakankamai įveisti tinkamo mailes, nes buvo atsisakyta Žuvininkystės tarnybos Šilavoto ir Ignalinos padalinių. Tačiau, kaip teigiama aiškinamajame rašte, optimizavimo metu sutaupyta lėšas numatyta skirti kitai Žuvininkystės tarnybos veiklai. Žuvininkystės tarnybos Rytų regiono žuvivaisos skyriaus padalinyje Ignalinoje vykdyta veikla, susijusi su lydekų lervučių bei seliavų dirbtinio veisimo darbais, perkelta į kitus Žuvininkystės tarnybos Pietų regiono žuvivaisos skyriaus Simno bei Laukystos struktūrinius padalinius, taip užtikrinant veiklos tęstinumą, optimizuojant procesus bei finansinius išteklius. Pietų regiono žuvivaisos skyriaus Šilavoto padalinys minimaliai dalyvavo žuvų išteklių atkūrimo natūraliuose vandens telkiniuose veikloje augindamas karpis, kadangi karpiai įveisiami tik į tuos vandens telkinius, iš kurių jie gali būti išgaudyti ir kur nedaro neigiamo poveikio vietinėms žuvų rūšių populiacijoms. Pastaruoju metu karpių įveisimas į natūralius telkinius vykdomas tik 10 vandens telkinių – tuose, kuriuose Aplinkos ministerija yra nustačiusi limituotą karpių žvejybą, o tam užtenka iš akvakultūros veikla užsiimančių privačių bendrovių įsigyti 40–50 tūkst. dvivasarių karpių kasmet.

6. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nepagrįstai teigiama, kad panaikinus Žuvininkystės įstatymo nuostatą, kad Programą įgyvendina Žemės ūkio ministerijos įgaliota institucija, atsivers platesnės galimybės įveisti žuvis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka – privačios akvakultūros bendrovės galės parduoti žuvis, skirtas Programai įgyvendinti, ir tai teigiamai atsilieps akvakultūros verslo sąlygoms ir jo plėtrai. Pažymėtina, kad 90 procentų Žemės ūkio ministerijos įgaliotos institucijos auginamų ir įveisiamų į natūralius vandens telkinius žuvų rūšių (aštriaišnipiai eršketai, lašišos, šlakiai, syka, seliavos, ūsorai, skersnukiai, paprastieji karosai, meknės, vėgėlės, starkiai ir kt.) privačios akvakultūros bendrovės neaugina dažniausiai dėl didelių sąnaudų ir patirties stokos. Kitų rūšių žuvis (baltuosius amūrus, plačiakakčius, karpis, ungurius, taip

pat lydekas) viešųjų pirkimų būdu Žemės ūkio ministerijos įgaliota institucija, kaip Programą įgyvendinanti institucija, perka iš privačių akvakultūros bendrovių, nes plėšriųjų žuvų trūksta tiek žuvų ištekliais atkurti valstybiniuose vandens telkiniuose, tiek ir privačiam sektoriui.

7. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte teigiama, kad priėmus Įstatymo projektą, Aplinkos ministerijai naujų funkcijų vykdymui iš Žemės ūkio ministerijos ir Žuvininkystės tarnybos būtų perkelti 2 darbuotojai (etatai). Aiškinamajame rašte taip pat įvardijama, kad Žuvininkystės tarnyboje 10 darbuotojų dirba rengiant žuvivaisos programas ir koordinuojant struktūrinių padalinių darbą, tačiau Žuvininkystės tarnybos padaliniuose, užsiimančiuose Programai įgyvendinti reikalingų žuvų auginimu, dirba žymiai daugiau darbuotojų. Neigiamos pasekmės būtų, jei Žemės ūkio ministerijos įgalios institucijos – Žuvininkystės tarnybos, kuri pagal Įstatymo projekto nuostatas, nebebūtų atsakinga už Programos įgyvendinimą, vykdomos funkcijos turėtų būti perduotos kitoms institucijoms. Žuvininkystės tarnyba 2023 metais modernizavo žuvivaisos padalinius ES lėšomis – užbaigė 7 projektus, finansuojamus 2014–2020 metų Europos jūrinių reikalų ir žuvininkystės fondo lėšomis, kurių suma 7 mln. 724 tūkst. Eur, ir šiuo metu įgyvendina keturis projektus iš 2021–2027 EJŽAF fondo lėšų, tarptautinį (*Interreg*) projektą „Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimas tobulinant Baltijos lašišų ir sterkių auginimo metodus, siekiant tvaresnių, atsparesnių ir sveikesnių žuvų populiacijų“ bei vykdo (suplanuota įgyvendinti per 10 metų) LIFE programos projektą „Integruotas vandens valdymas Lietuvoje“ – suma sieks daugiau nei 5 mln. Eur. Žuvininkystės tarnyba yra įsipareigojusi 5 metus po projektų įgyvendinimo vykdyti projektų įgyvendinimo metu prisiimtus įsipareigojimus, užtikrinti projektų veiklos tęstinumą, išlaikyti projektų veiklos rezultatų valdymo formą ir teisinį statusą. Perdavus minėtas funkcijas iš Žuvininkystės tarnybos kitai įstaigai, kiltų rizika dėl projektams finansuoti skirtų lėšų grąžinimo pagal ES finansinės paramos taisykles.

Ministras Pirmininkas

Žemės ūkio ministras